

KHAI THÁC LÀNG NGHỀ BÁNH CÁY LÀNG NGUYỄN TRONG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH TỈNH THÁI BÌNH

Bùi Thị Hồng Thoa, Đặng Ánh Vân

Khoa Du lịch

Email:thoabth@dhhp.edu.vn

Ngày nhận bài: 31/3/2021

Ngày PB đánh giá: 28/4/2021

Ngày Duyệt đăng: 07/5/2021

TÓM TẮT: Phát triển du lịch gắn với làng nghề truyền thống là một trong những xu hướng được các địa phương quan tâm. Bánh cáy làng Nguyễn là một làng nghề truyền thống lâu đời, sản phẩm của làng nghề mang đặc trưng văn hóa của cư dân vùng châu thổ Bắc Bộ. Trong bài viết tác giả tập trung phân tích thực trạng phát triển của làng nghề gắn với hoạt động du lịch, từ đó đề ra một số giải pháp nhằm thúc đẩy hoạt động du lịch tại làng nghề nói riêng và hoạt động du lịch tỉnh Thái Bình nói chung.

Từ khóa: làng nghề, làng nghề truyền thống bánh cáy, phát triển du lịch.

THE EXPLOITATION OF NGUYEN CRAFT VILLAGE OF CAY CAKE IN TOURISM ACTIVITIES OF THAI BINH PROVINCE

ABSTRACT: Developing tourism associated with traditional craft villages is one of the trends that interests many local authorities. Nguyen craft village of Cay Cake is an old-aged traditional one whose products are characterized by the cultural identities of the Northern Delta. In the article, the author focuses on analyzing the current development of the craft village related to tourism activities, then, proposing several possible solutions to promote tourism activities for craft villages in particular and Thai Binh province in general.

Keywords: craft village, Cay cake traditional craft village, tourism development.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Nằm trong vùng đồng bằng châu thổ Bắc Bộ, Thái Bình mang đặc trưng dấu ấn của nền kinh tế nông nghiệp nên nguồn nguyên liệu trong chế biến của người dân chủ yếu là lúa gạo, rau, củ, quả... Những nguyên liệu trên không chỉ cung cấp các dưỡng chất trong bữa cơm của người Thái Bình mà còn được người dân sử dụng để chế biến ra một loại bánh đặc sản - bánh

cáy. Nhắc tới bánh cáy Thái Bình, tiêu biểu nhất là bánh cáy làng Nguyễn, xã Nguyên Xá, huyện Đông Hưng. Dù đã có tuổi đời hơn 200 năm, cùng với những thay đổi về nhu cầu thị hiếu của người tiêu dùng nhưng nơi đây vẫn giữ được những nét văn hóa và thương hiệu của một làng nghề truyền thống. Bánh cáy làng Nguyễn nổi tiếng và xưa kia được dùng để tiến vua. Bánh cáy thường được tạo ra từ những nguyên

liệu quen thuộc của làng quê nhưng với tài năng sáng tạo, cùng sự tinh tế, người làng Nguyễn đã tạo cho mình một sản phẩm đặc trưng mang thương hiệu riêng cho mình.

Trong xu hướng phát triển của một số làng nghề truyền thống, bên cạnh việc đẩy mạnh sản xuất và giữ gìn văn hóa, các làng nghề truyền thống đã kết hợp với phát triển hoạt động du lịch ví như làng gốm Bát Tràng, gốm Phù Lãng, lụa Hà Đông... Trong định hướng phát triển du lịch, tỉnh Thái Bình chú trọng phát triển các sản phẩm du lịch, khu du lịch, phát huy tối đa những tiềm năng, thế mạnh của tỉnh, hình thành các tuyến du lịch sinh thái biển kết hợp với tham quan các di tích lịch sử văn hoá, đền, chùa, nhà thờ, khu lưu niệm danh nhân văn hoá, các làng nghề. Tuy nhiên, các chương trình du lịch trên chưa thu hút nhiều đối tượng khách tham quan nên du lịch Thái Bình nói chung và du lịch tại làng nghề bánh cáy làng Nguyễn nói riêng chưa phát triển. Bên cạnh đó, để khai thác làng nghề bánh cáy phục vụ hoạt động du lịch đòi hỏi phải có sự kết hợp của nhiều yếu tố khác nhau như: các cơ sở dịch vụ ăn uống, lưu trú, nguồn nhân lực du lịch, các dịch vụ bổ sung, chương trình du lịch... Từ thực tế trên, thiết nghĩ cần phải có những giải pháp đồng bộ nhằm khai thác các lợi thế, sự độc đáo từ làng nghề nhằm góp phần phát triển hoạt động du lịch tỉnh Thái Bình nói chung và du lịch huyện Đông Hưng nói riêng, đồng thời nâng cao chất lượng cuộc sống cho những người dân tại làng nghề.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Lịch sử hình thành và phát triển làng nghề bánh cáy

Bánh cáy làng Nguyễn nổi tiếng vì là thứ bánh được tiến vua. Tổ nghề của bánh

cáy là cụ Nguyễn Thị Tần (Sinh ngày 29, tháng 11, năm Giáp Thìn 1725 - mất ngày mùng 5, tháng 4, năm Canh Thân 1800), nhân dân quen gọi là cụ Đại. Theo gia phả dòng họ Nguyễn Công ở làng Nguyễn, Nguyễn Thị Tần thuộc đời thứ sáu, bà là con thứ tư của cụ Nguyễn Công Đoan Tước. Chuyện xưa kể rằng, ở làng Nguyễn có gia đình Phúc Đình hầu Nguyễn Đoàn Tước, một gia đình danh gia vọng tộc. Cụ Nguyễn Ngọc Đoan Tước (1694 - 1747) sinh trưởng trong một gia đình Nho học, được cha cho học nhiều nơi, là học trò của Chu tể tướng công tử Đoan Lâm, một thầy giỏi, có nhiều học trò đỗ đạt vinh hiển. Năm 1717, Nguyễn Công Đoan Tước đỗ thủ khoa kỳ thi hương, từ đó, bắt đầu sự nghiệp làm quan. Trải qua các chức quan ở nhiều địa phương, đến năm 1739, cụ được triệu về làm quan trong triều. Bằng tài năng và đức độ, cụ được triều đình tin dùng bổ nhiệm nhiều chức quan: Thị giảng văn chức, Thừa giảng vương đệ, đệ thất quan Nghiêm quận công, Đại lý tư hàm Tự tư thừa tướng. Sau đó, cụ làm quan ở Lạng Sơn, Tuyên Quang. Năm 1762, cụ làm Thừa chánh sứ nhưng tước Lạng Sơn, được phong tặng Vũ Huân tướng công Đô đốc phủ, Đô đốc kiêm sự Phúc đình hầu. Năm 1740, Nguyễn Công Đoàn Tước đưa con gái Nguyễn Thị Tần vào cung. Do nét na, hiền thực, được dạy dỗ chu đáo trong gia đình Nho học, quan chức, biết nhiều chữ nghĩa, bà được tiến triều làm huấn thị lễ nghi nội các (chăm sóc, dạy bảo công chúa và con cháu nhà vua), được vua Lê Hiển Tông phong là Lưỡng giáo phu nhân. Năm 1769, chúa Trịnh Sâm lên ngôi. Do sẵn có hiềm khích với thái tử Lê Duy Vỹ, chúa Trịnh vu oan, bắt giam thái tử. Bà Nguyễn Thị Tần đã một mình kín đáo tiếp tế thái tử, chế biến bánh cáy dâng thái tử.

Năm 1771, thái tử bị giết, chuyện bà tiếp tế thái tử bị phát giác. Bà bị bắt giam vào ngục. Năm 1782, chúa Trịnh Sâm mất, sau loạn kiều binh, quân lính mở ngục rước các con của Lê Duy Vĩ về cung, bà cũng mới thoát khỏi cảnh giam cầm. Năm 1786, Lê Chiêu Thống (con thái tử Lê Duy Vĩ), lên ngôi vua. Nhớ đến công lao bà tận trung với cha mình và có thời gian cứu giúp cha mình trong lúc hoạn nạn, vua ban phong và trọng thưởng. Tháng 12 năm 1787, vua Lê Chiêu Thống gặp biến cố do quân của Võ Văn Nhậm tiến ra Bắc Hà phải rời bỏ kinh thành Thăng Long. Bà đã phát tán gia tài, rút mua khôi phục lực lượng chống quân Văn Nhậm. Lê Chiêu Thống thua trận, phải lưu lạc nhiều nơi. Thời gian cuối đời vua sống và mất ở Trung Quốc. Bà về Kim Bảng, Quyển Sơn (nay thuộc tỉnh Hà Nam) ở ẩn và mất tại đây. Đời sau, con cháu đón bà về, xây lăng, đặt tại thôn Đề Quang, làng Nguyễn, chăm nom việc thờ phụng, hương khói. Sinh thời, bà là người đức độ, ưa làm việc thiện, nhiều người nhiều làng được bà giúp đỡ tiền bạc, vật chất. Khi mất, bà được làng Nguyễn và nhiều làng thờ cúng. Công trạng của bà được khắc trên bia đá, đời đời con cháu làng Nguyễn truyền tụng. Các đời vua Khải Định nhị niên, Khải Định cửu niên, Thành Thái nguyên niên, đều có sắc phong cho Kiệt tiết công thần bảo mẫu đại vương Nguyễn Thị Tần [4].

Đến Nguyên Xá, người ta được nghe kể những câu chuyện hấp dẫn về cụ Đại, đặc biệt là câu chuyện lúc sinh thời cụ làm bánh cáy dâng thái tử và đem kinh nghiệm làm bánh cáy truyền lại cho dân làng. Sẵn tài hoa, lại chăm chỉ lao động, người làng Nguyễn đã tiếp thu nhanh

chóng, tạo ra sản phẩm bánh cáy, từ đó bánh cáy gắn liền với tên làng Nguyễn. Cụ đại được tôn vinh là tổ nghề đặc sản bánh cáy [3, tr.91].

2.2. Thực trạng phát triển du lịch tại làng nghề bánh cáy làng Nguyễn, Thái Bình

2.2.1. Cơ sở vật chất kỹ thuật và cơ sở hạ tầng du lịch

** Cơ sở vật chất kỹ thuật*

Từ khi chương trình nông thôn mới được triển khai tại các địa phương, đến nay xã Nguyên Xá đã có nhiều thay đổi. Việc xây dựng cơ sở hạ tầng phục vụ kinh tế, dân sinh được đẩy mạnh. Hệ thống đường, điện, trường học, thông tin liên lạc được xây dựng đồng bộ hoàn chỉnh.

Giao thông được làm khép kín từ huyện tới xã, liên xã và xuống tận thôn, xóm. Xã Nguyên Xá vào năm 2015 đã hoàn thành xây dựng 10,57 km đường giao thông các loại và cứng hóa kênh mương phục vụ cho hoạt động sản xuất của người dân.

Hệ thống điện thấp sáng được xây dựng khép kín trên toàn huyện, đến nay tất cả các hộ đều có điện sử dụng.

Hệ thống trường học cũng được xây dựng theo hướng cao tầng hóa. Việc đầu tư, tu bổ, nâng cấp và xây dựng cơ sở vật chất cho các trường được quan tâm đúng mức, các trang bị tương đối đầy đủ đáp ứng nhu cầu dạy và học. Các trường của xã về chất lượng dạy và học luôn nằm trong top đầu của huyện.

Công trình trạm y tế xã cũng được đầu tư xây dựng cao tầng hóa và bê tông hóa. Bảo đảm việc khám bệnh cho nhân dân.

Ngoài ra, xã còn hoàn thành việc xây dựng hội trường nhà truyền thống, sân thể thao trung tâm và các công trình phúc

lợi khác.

Với những cố gắng của nhân dân, hiện nay xã Nguyên Xá là một trong hai xã được huyện Đông Hưng lựa chọn xây dựng nông thôn mới nâng cao. Có thể thấy rằng, xã Nguyên Xá ngày càng có những bước chuyển mình mạnh mẽ trong xu hướng hiện nay.

** Cơ sở kinh doanh dịch vụ lưu trú*

Trên địa bàn huyện Đông Hưng đã có nhiều cơ sở lưu trú, tuy nhiên chủ yếu vẫn là hệ thống các nhà nghỉ, và một số khách sạn có quy mô nhỏ được xây dựng tại địa phương.

Về vị trí, các nhà nghỉ, khách sạn có vị trí tương đối thuận lợi, nằm trên trục đường 39A và quốc lộ 10 giao thông thuận tiện, dễ tìm, dễ di chuyển. Khoảng cách giữa các điểm lưu trú lại không quá xa nhau, mất khoảng 5 đến 15 phút di chuyển, nếu lấy khu vực thị trấn huyện làm trung tâm.

Tuy có vị trí thuận lợi nhưng các cơ sở lưu trú chủ yếu đạt tiêu chuẩn nhà nghỉ, đối tượng khách chủ yếu là khách vắng lai. Với thực tế trên có thể thấy khó khăn đang gặp phải của hầu hết các nhà nghỉ trên địa bàn huyện. Trong lĩnh vực kinh doanh dịch vụ, yếu tố con người đóng vai trò quan trọng, ảnh hưởng trực tiếp tới trải nghiệm của khách hàng. Cơ sở lưu trú chủ yếu là nhà nghỉ, do tư nhân tự mở, đồng thời nhân viên chủ yếu là thành viên của gia đình, do đó họ không có tính chuyên môn, nghiệp vụ, dẫn đến chất lượng phục vụ khách còn hạn chế.

Bên cạnh đó, trang thiết bị trong phòng chưa đồng bộ, chỉ đáp ứng nhu cầu cơ bản của khách hàng, dẫn tới công suất sử dụng phòng thấp. Từ thực tế về các cơ sở kinh doanh lưu trú tại địa phương sẽ dẫn đến những khó khăn khi phục vụ đoàn khách

lớn, khách có khả năng chi trả cao khi họ muốn ở lại địa phương.

Như vậy, từ thực tế trên dẫn đến việc đẩy mạnh, phát triển hoạt động du lịch tại làng nghề đòi hỏi cần có sự đầu tư hơn nữa về quy mô, chất lượng, dịch vụ của các cơ sở kinh doanh lưu trú. Chính vì vậy, địa phương cần có chính sách hợp lý để kêu gọi sự đầu tư của các tư nhân, tập đoàn kinh tế trong lĩnh vực này.

** Cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống*

Bên cạnh nhu cầu về lưu trú, ăn uống cũng đóng một phần quan trọng quyết định tới chất lượng của điểm đến. Các cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống bao gồm các quán ăn sáng, quán nhậu và nhà hàng với quy mô khác nhau. Các nhà hàng có sức chứa từ 100 đến 200 khách như nhà hàng Thúy Dinh, nhà hàng Hương Lan, nhà hàng lẩu nướng Kiên Sài Gòn.... không gian quán đơn giản, không trang trí cầu kỳ, ở đây chủ yếu phục vụ khách vắng lai gắn với các chương trình du lịch, các gia đình, hoặc hội nhóm. Nhân viên phục vụ không mang tính chuyên nghiệp, phần lớn là nhân lực của gia đình, khi cao điểm các cơ sở thường thuê dịch vụ nhân công và trả lương theo ngày, vì vậy thiếu tính ổn định.

Thực đơn trong các cơ sở dịch vụ ăn uống chủ yếu là những món ăn thông dụng gắn với nguồn nguyên liệu mà địa phương có, cách chế biến không cầu kỳ, giá cả phải chăng. Tuy nhiên, căn cứ vào thực trạng, các cơ sở kinh doanh ăn uống trên địa bàn huyện phần lớn đáp ứng được bữa ăn cho những đoàn khách có số lượng vừa và nhỏ, nhu cầu ăn uống bình dân. Với đoàn đông và khả năng chi trả cao thì các cơ sở kinh doanh ăn uống tại địa phương còn nhiều

hạn chế về không gian, tiện nghi và chất lượng dịch vụ.

2.2.2. Sản Phẩm du lịch gắn với làng nghề bánh cáy làng Nguyễn

Hiện nay ở Thái Bình đã có các tuyến du lịch nội tỉnh và liên tỉnh. Tuyến du lịch nội tỉnh gồm 5 tuyến chính bao gồm: Thành phố Thái Bình - làng vườn Bách Thuận - Chùa Keo - Thành phố Thái Bình; Thành phố Thái Bình - Đền Tiên La - khu lăng mộ các vua Trần - từ đường Lê Quý Đôn - TP Thái Bình; Thành phố Thái Bình - làng Khuốc, làng Nguyễn, đình, chùa Phủ Gạch (xã Đông Xá) đền Đồng Bằng - TP Thái Bình; Thành phố Thái Bình - Diêm Điền- Tiền Hải- Đồng Châu - TP. Thái Bình; Thành phố Thái Bình - cửa Trà Lý (tuyến đường sông Trà Lý).

Làng nghề bánh cáy làng Nguyễn đã được đưa vào tuyến du lịch nội tỉnh để khai thác và phát triển. Hiện nay Thái Bình có hơn 200 làng nghề, với những chính sách thông thoáng, thuận lợi thu hút đầu tư, các làng nghề truyền thống ở Thái Bình đã được khôi phục và có những thay đổi theo hướng tích cực, đáp ứng yêu cầu của thời kỳ mới, nâng cao sức cạnh tranh, đóng góp lớn vào tổng GDP của toàn tỉnh.

Làng Nguyễn đã được đưa vào trong chiến lược khai thác du lịch của tỉnh, với chương trình tham quan tìm hiểu về làng kháng chiến kiểu mẫu trong thời kì chiến tranh và khai thác giá trị nghệ thuật diễn xướng, về mảng văn hóa ẩm thực chỉ dừng ở mức độ duy trì và phát triển ổn định đáp ứng yêu cầu tiêu dùng của nhân dân trong và ngoài tỉnh và chưa được khai thác.

Như vậy, các chương trình du lịch được địa phương xây dựng mới chỉ là hoạt động gắn kết các di tích lịch sử của Thái Bình với

làng Nguyễn, trong khi đó việc khai thác làng nghề bánh cáy của làng Nguyễn vẫn chưa được chú trọng. Thực tế cho thấy, ở nhiều địa phương nơi có làng nghề truyền thống họ đã xây dựng các tour du lịch trải nghiệm cho du khách như làng nghề lụa Vạn Phúc, gốm Bát Tràng, gốm Phù Lãng, gốm Chu Đậu bước đầu đã tạo nên sự hấp dẫn cho du khách... Chính vì vậy, địa phương cần xây dựng các chương trình du lịch gắn với hoạt động sản xuất của làng nghề bánh cáy góp phần nâng cao đời sống của người dân địa phương và đa dạng hóa sản phẩm du lịch của tỉnh Thái Bình.

2.2.3. Nguồn nhân lực

Hiện nay nguồn nhân lực trong ngành dịch vụ của huyện Đông Hưng còn nhiều hạn chế. Ở các cơ sở kinh doanh dịch vụ lưu trú, ăn uống sử dụng lao động trực tiếp là nhân lực gia đình, chưa qua trường lớp đào tạo nên tính chuyên môn, nghiệp vụ còn nhiều hạn chế.

Tại làng nghề đối tượng tham gia lao động chủ yếu là người dân địa phương, vì là nghề truyền thống nên được kế thừa theo kiểu “cha truyền con nối”. Độ tuổi lao động tại làng nghề giao động từ 20 - 60 tuổi. Tổng lao động trong làng nghề năm 2018 là 4.985 người, trong đó lao động tham gia vào hoạt động sản xuất bánh kẹo là 650 người. Phần lớn lao động tại làng nghề thuộc nhóm lao động phổ thông do đó việc tiếp thu khoa học kỹ thuật, tư duy đổi mới còn nhiều hạn chế, đồng thời khi khai thác làng nghề trong các tour du lịch sẽ khó khăn trong việc sử dụng người dân địa phương là hướng dẫn viên tại điểm.

Cán bộ quản lý tại phòng văn hóa thông tin huyện Đông Hưng có trình độ từ đại học trở lên. Tuy nhiên, do tính chất công

việc chung của địa phương, các cán bộ tại phòng còn kiêm nhiệm nhiều công việc, hạn chế trong việc tham gia các lớp tập huấn về chuyên môn, nghiệm vụ nên hiệu quả công việc còn chưa cao.

2.2.4. Hoạt động quảng bá du lịch đối với làng nghề bánh cáy làng Nguyễn

Làng nghề bánh cáy làng Nguyễn đã được giới thiệu trong các bài viết như: “Nguyên Xá khởi sắc từ nghề bánh cáy truyền thống” của cục thống kê tỉnh Thái Bình; “Sức sống của làng nghề bánh cáy hơn 200 năm tuổi”; “Bánh cáy - quà quê bình dị của làng Nguyễn, Thái Bình” do vnexpress đăng tải,... Hay các bài phỏng vấn, video được up trên youtube. Ngoài ra làng Nguyễn đã xuất hiện trong chương trình “Nông sản sạch” của VTV1. Tuy nhiên, các bài viết này chưa nhận được sự tương tác nhiều từ phía người đọc, người xem. Bên cạnh đó, tần suất của các bài viết về làng Nguyễn và bánh cáy làng Nguyễn đăng tải không đều đặn, dẫn đến sự thu hút của du khách còn hạn chế.

Hình ảnh bánh cáy Thái Bình còn được quảng bá trên các baner ở một số trục đường quốc lộ. Song Các hình ảnh quảng bá chưa có sự đầu tư về thiết kế, không gian trưng bày mà chỉ dừng lại tại các biển quảng cáo sản phẩm thông thường. Vị trí đặt các biển quảng cáo mới tập trung ở gần khu vực làng nghề, tại các đại lý bán hàng mà chưa có sự phân bố đồng đều tại các khu vực giao nhau giữa tỉnh Thái Bình với các tỉnh thành tiếp giáp.

Như vậy, làng nghề bánh cáy và sản phẩm bánh cáy của làng Nguyễn ít nhiều đã được quảng bá nhưng cho đến nay chưa có nội dung quảng bá gắn làng nghề với hoạt động du lịch. Thực tế trên là do địa

phương mới chỉ đưa ra phương hướng khai thác làng nghề kết hợp với các di tích của địa phương. Vì vậy, để khai thác làng nghề gắn với du lịch đòi hỏi địa phương cần phải xây dựng các chiến lược, hành động cụ thể trong đó có nội dung quảng cáo.

2.3. Đề xuất nhóm giải pháp khai thác làng nghề bánh cáy làng Nguyễn gắn với hoạt động du lịch tỉnh Thái Bình

2.3.1. Xây dựng và hoàn thiện các cơ sở dịch vụ phục vụ nhu cầu khách du lịch tại làng nghề

Hiện nay trên địa bàn huyện có 26 cơ sở lưu trú, nhưng mới chỉ đạt tiêu chuẩn nhà nghỉ, quy mô không lớn, trang thiết bị và dịch vụ không đầy đủ. Để “núi kéo” du khách lưu trú tại đây, điều cần thiết nhất là phải có chính sách kêu gọi vốn đầu tư từ các cá nhân, doanh nghiệp trong và ngoài địa bàn tỉnh nhằm xây dựng hệ thống các khách sạn đạt tiêu chuẩn thông qua việc tổ chức các hội nghị.

Để kêu gọi thành công các doanh nghiệp hay cá nhân đầu tư xây dựng cơ sở lưu trú, huyện Đông Hưng nói riêng, tỉnh Thái Bình nói chung cần có sự linh động về thủ tục hành chính xong vẫn đảm bảo quy định của Nhà nước. Nghiên cứu tình hình, đưa ra các nghị quyết mang tính thực tiễn, tập trung hoàn thiện hệ thống pháp luật và cơ chế chính sách phù hợp với yêu cầu kinh tế của địa phương, góp phần tạo môi trường kinh doanh thuận lợi, thu hút nguồn lực các thành phần kinh tế trong và ngoài tỉnh cho đầu tư phát triển. Đưa ra những chính sách ưu đãi trong vay vốn, hỗ trợ hướng dẫn hoàn thiện thủ tục vay vốn, tạo cơ chế đầu tư thông thoáng nhưng vẫn trong khuôn khổ pháp luật.

Bên cạnh đó, tập trung các nguồn lực để hoàn thiện đồng bộ các quy hoạch, tạo điều kiện thuận lợi cho các nhà đầu tư tiếp cận, lựa chọn địa điểm và lĩnh vực đầu tư: Tăng cường công tác quản lý quy hoạch; hoàn chỉnh quy hoạch sử dụng đất, tập trung giải phóng mặt bằng tạo quỹ đất sạch cho các dự án đầu tư. kiểm tra, rà soát chặt chẽ quy trình tiếp nhận, xem xét, thẩm tra cấp giấy chứng nhận đầu tư dự án.

Vốn đầu tư là động lực quan trọng để phát triển kinh tế, kêu gọi các cá nhân, doanh nghiệp đầu tư xây dựng cơ sở lưu trú đạt tiêu chuẩn là bước đầu cho du lịch Thái Bình phát triển.

Đối với các cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống cần chú trọng nâng cấp hệ thống cơ sở vật chất và tiện nghi phục vụ, xây dựng không gian ăn uống phù hợp với đối tượng khách. Thiết kế không gian ăn uống sang trọng cho các khách Vip, khách có khả năng chi trả cao. Nhóm đối tượng khách trên cần tập trung vào trang thiết bị hiện đại, đầy đủ các chức năng, tiện nghi, phục vụ chu đáo, nhiệt tình của đội ngũ nhân viên.

Thiết kế những không gian ăn uống lãng mạn cho các đôi trẻ: sự yên tĩnh, không gian riêng biệt, sự lãng mạn có nền, có hoa, có rượu cùng các bản nhạc thơ mộng về tình yêu tạo nên một buổi tối ý nghĩa cho đôi trẻ.

Thiết kế không gian ăn uống lịch sự, ấm cúng, kín đáo cho khách công vụ: màu sắc trang trí đó là những màu thể hiện sự ấm cúng, sự vui vầy giữa các thành viên, không gian diện tích rộng hơn, là nơi có thể chứa được nhiều người, nhưng cũng không kém sự hiện đại, sang trọng.

Thiết kế không gian ăn uống cho gia đình. Đối với không gian ăn uống dành

cho các gia đình, họ cần sự riêng tư, không gian ấy gần gũi giống như họ đang ở nhà và thưởng thức các món ngay tại nhà. Vì vậy thiết kế không gian này, các cơ sở ăn uống cần chú ý đến việc sắp đặt các đồ vật, màu sắc, dụng cụ ăn uống mang tính quen thuộc và gần gũi gia đình.

Ở không gian chung cần có sự sắp xếp, trang trí gắn với làng nghề truyền thống của địa phương như trưng bày sản phẩm bánh cáy, các bức tranh vẽ về làng nghề, chân dung về các nghệ nhân của làng nghề...

Bên cạnh đó, khi xây dựng các nhà hàng cần lựa chọn ở vị trí trung tâm, các tuyến đường chính có giao thông thuận lợi, có bãi đỗ xe rộng. Xây dựng thực đơn phong phú mang đặc trưng ẩm thực địa phương, đồng thời đưa món bánh cáy trở thành món tráng miệng sau những bữa ăn.

2.3.2. Đổi mới và xây dựng các chương trình du lịch gắn với làng nghề

Chương trình du lịch trải nghiệm một ngày làm bánh cáy tại làng Nguyễn

**** Mục đích ý tưởng của chương trình***

Chương trình du lịch “Trải nghiệm một ngày làm bánh cáy tại làng Nguyễn” giúp du khách có cơ hội học tập, trau dồi kiến thức thực tế, hiểu rõ về quy trình, cách thức tạo ra sản phẩm, xây dựng ý thức bảo tồn những giá trị văn hóa truyền thống tại làng nghề.

Buổi sáng:

Tập trung cho hoạt động đón tiếp, tập hợp đoàn, kết hợp với hoạt động tham quan làng nghề chạm bạc Đồng Xâm, trải nghiệm làm pháo đất đến 11h đoàn ăn trưa.

Buổi chiều:

13h00: Đoàn thăm quan có mặt tại đền thờ tổ nghề bánh cáy, tại đây đoàn được

hướng dẫn viên tại điểm thuyết minh về cuộc đời, sự nghiệp của cụ Nguyễn Thị Tần. Sau đó đoàn di chuyển đến cơ sở sản xuất bánh cáy. Cả đoàn tập trung, ổn định, lắng nghe chủ cơ sở phổ biến quy trình làm bánh cáy từ việc lựa chọn nguyên liệu như thế nào, cách làm các nguyên liệu ra sao, và theo dõi công đoạn làm bánh. Thời gian giới thiệu đến 14h00. Sau đó, cả đoàn tiến hành trải nghiệm làm bánh cáy, tuy nhiên để đảm bảo thời gian của chương trình đoàn chỉ thực hiện từ công đoạn trộn bánh trở đi, việc chế biến nguyên liệu sẽ được cơ sở chuẩn bị từ trước. Để chương trình trở nên thú vị hơn, chủ cơ sở và hướng dẫn viên sẽ tổ chức cuộc thi giữa các đội, xem đội nào làm ra sản phẩm đạt yêu cầu nhất. Thời gian kết thúc mời các đội mang sản phẩm của mình lên để trọng tài đánh giá và chấm điểm, trọng tài chính là các nghệ nhân làm bánh. Hướng dẫn viên đọc kết quả của các đội thi và trao giải thưởng cho đội chiến thắng.

Thời gian trải nghiệm làm bánh cáy từ 13h đến 16h30, sau đó kết thúc chuyến hành trình.

Chương trình du lịch liên tỉnh kết hợp với làng nghề bánh cáy Thái Bình

Chương trình phục vụ cho đối tượng khách đoàn như đoàn khách nội địa, đoàn khách quốc tế, có thể là chính quyền, các sở ban ngành, các công ty, xí nghiệp...

Mục đích, ý tưởng xây dựng chương trình du lịch liên tỉnh do: Mỗi tỉnh, thành phố đều có thế mạnh về vị trí địa lý, nguồn lực phát triển, tiềm năng du lịch khác nhau. Du lịch Thái Bình được ví như một nàng công chúa ngủ trong rừng, đang cần một chàng hoàng tử đến để đánh thức. Vì vậy, kết nối Thái Bình với tỉnh thành khác sẽ tạo chuỗi giá trị để hình thành những sản

phẩm du lịch hấp dẫn, theo từng nhóm loại hình cung cấp cho du khách. Điều này góp phần thu hút được nhiều khách du lịch đến với quê hương 5 tấn hơn, tạo điều kiện cho du lịch của tỉnh phát triển. Xây dựng các chương trình du lịch liên kết này, du khách sẽ được đến, được tham quan, trải nghiệm nhiều điểm du lịch, đồng thời cảm nhận khung cảnh yên bình của làng quê Bắc Bộ.

Chương trình 1: Hà Nội- Thái Bình (2 ngày 1 đêm)

Ngày 1: Hà Nội - Thái Bình

Buổi sáng:

6h00: Xe và Hướng dẫn viên của công ty du lịch đón quý khách tại điểm hẹn khởi hành, đi theo đường cao tốc Hà Nội- Hải Phòng, đường QL10, đoàn dừng chân nghỉ ngơi và ăn sáng (20 phút). Sau đó đi đường cao tốc Thái Hà thăm đền Trần.

8h30: Xe đưa đoàn đến Đền Trần - huyện Hưng Hà, cả đoàn tham quan, tìm hiểu lịch sử, kiến trúc của nơi thờ tự.

11h00: Đến huyện Đông Hưng, quý khách nhận phòng tại khách sạn, sau đó, cả đoàn tập trung ăn trưa.

Buổi chiều:

13h30: Xe đưa đoàn đến làng Nguyễn, du khách tham quan từ đường, lắng mộ tổ nghề bánh cáy cụ Nguyễn Thị Tần.

14h00: Đoàn di chuyển đến cơ sở sản xuất bánh cáy tại xã Nguyên Xá, nơi đây khách du lịch sẽ được tìm hiểu, quan sát cách làm bánh cáy và trực tiếp trải nghiệm làm bánh.

17h00: Kết thúc chương trình trải nghiệm làm bánh của buổi chiều. Khách tự do mua sắm. Xe đưa đoàn về khách sạn và ăn cơm tối.

19h00: Xe đưa đoàn đến thủy đường xã Nguyên Xá để thưởng thức nghệ thuật múa

rời nước.

20h30: Kết thúc hoạt động múa rối.
Khách tự do tham quan.

Ngày 2: Thái Bình - Hà Nội

Buổi sáng:

7h00: Hướng dẫn viên hướng dẫn đoàn làm thủ tục trả phòng. Đoàn khách dùng bữa sáng. Sau khi ăn sáng xong, hướng dẫn viên và cả đoàn lên xe đến xã Phú Châu.

8h00: Đến thôn Phạm xã Phú Châu du khách được trải nghiệm trò chơi dân gian độc đáo của người dân nơi đây đó là làm pháo đất. Tại đây du khách được trực tiếp tham gia vào quy trình chọn đất và làm ra một sản phẩm hoàn chỉnh.

10h00: Du khách đến làng Khuốc để thưởng thức nghệ thuật chèo nổi tiếng của tỉnh Thái Bình.

11h30: Du khách dùng bữa trưa tại nhà hàng.

Buổi chiều:

12h30: Sau khi ăn trưa và ngồi nghỉ ngơi, cả đoàn lên xe di chuyển đến chùa Keo, huyện Vũ Thư, một trong những ngôi chùa có kiến trúc đẹp nhất vùng đồng bằng Bắc bộ.

13h00: Đoàn đến chùa Keo, hướng dẫn viên giới thiệu những nét độc đáo của chùa để du khách quan sát. Thời gian còn lại cả đoàn tự do tham quan. Sau đó đoàn di chuyển đến điểm đến tiếp theo, làng cây sinh thái Việt Thuận - Vũ Thư.

16h00: Xe đưa đoàn về điểm xuất phát ban đầu và kết thúc chuyến hành trình.

Chương trình 2: Hải Phòng - Ninh Bình - Thái Bình - Hải Phòng (2 ngày 1 đêm)

Ngày 1: Hải Phòng - Ninh Bình - Thái Bình

Buổi sáng:

6h00: Xe và Hướng dẫn viên của công

ty đón đoàn tại điểm hẹn, xuất phát đi Ninh Bình. Cả đoàn dùng chân ăn sáng tại nhà hàng 555 Thái Bình (20 phút).

9h20: Đến danh thắng Tràng An, hướng dẫn viên mua và phát vé cho cả đoàn. Đoàn chia thành nhóm nhỏ từ 5 - 6 người để lên thuyền tham quan hang động.

12h00: Cả đoàn di chuyển tới điểm ăn trưa và tham gia chương trình gala lunch với nhiều trò chơi thú vị.

Buổi chiều:

14h00: Kết thúc chương trình gala, du khách lên xe di chuyển về Thái Bình.

15h30: Đoàn có mặt tại chùa Keo để tìm hiểu về lịch sử, kiến trúc của ngôi chùa này. Sau đó di chuyển đến Đồng Châu.

17h00: Hướng dẫn viên làm thủ tục nhận phòng cho đoàn, đoàn nhận chìa khóa phòng khách sạn.

19h00: Đoàn khách dùng bữa tối tại nhà hàng và tự do tham quan.

Ngày 2: Thái Bình - Hải Phòng

Buổi sáng:

6h00: Đoàn tự do tắm biển vào sáng sớm, hướng dẫn viên hướng dẫn đoàn làm thủ tục trả phòng. Đoàn ăn sáng tại nhà hàng.

7h30: Xe xuất phát đưa đoàn đến làng chài bạc Đồng Xâm, cả đoàn tham quan và tìm hiểu về làng nghề nổi tiếng này.

11h00: Đoàn dùng chân ăn trưa tại nhà hàng.

Buổi chiều:

13h00: Xe đưa đoàn đến làng Nguyễn, du khách tham quan từ đường, làng mộ tổ nghề bánh cày cụ Nguyễn Thị Tần.

14h00: Đoàn di chuyển đến cơ sở sản xuất bánh cày tại xã Nguyên Xá, nơi đây khách du lịch sẽ được tìm hiểu, quan sát cách làm bánh cày và trực tiếp trải nghiệm làm bánh.

17h00: Khách tự do mua sắm. Xe đưa đoàn về điểm đón ban đầu. Kết thúc chuyến hành trình.

2.3.3. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực

Cũng như các lĩnh vực khác, nhân lực luôn là yếu tố quan trọng, then chốt hàng đầu. Muốn phát triển nguồn nhân lực có chất lượng, trước hết phải có cơ sở tạo ra nguồn nhân lực tốt. Muốn thực hiện được điều này, chính quyền địa phương cần huy động vốn đầu tư, phát triển các cơ sở đào tạo nghề, gắn việc đào tạo nghề với chương trình và kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Ký kết hợp đồng với các trường đại học, cao đẳng dạy nghề có uy tín nhằm đào tạo nguồn nhân lực chất lượng, đáp ứng nhu cầu thị trường lao động hiện tại và tương lai. Đồng thời tuyên truyền, khuyến khích, động viên người lao động có ý thức trong việc học tập, nâng cao kiến thức, tay nghề cho bản thân. Đây là vấn đề vừa giúp người lao động tìm được nhiều cơ hội việc làm cho chính mình, vừa khắc phục tình trạng yếu kém trong chất lượng nguồn lao động của huyện.

Cùng với đó, chính quyền địa phương, nhà hàng, khách sạn cần chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng cho đội ngũ nhân viên phục vụ về tay nghề, trình độ chuyên môn nghiệp vụ, ngoại ngữ và kỹ năng giao tiếp theo tiêu chuẩn kỹ năng nghề du lịch (VTOS).

Đối với mỗi nhân viên để có phong cách phục vụ tốt, mỗi nhân viên phải am hiểu tâm lý du khách, tìm hiểu văn hóa các địa phương, văn hóa các quốc gia trong khu vực và thế giới, tránh xảy ra những “sự cố” đáng tiếc. Từ chỗ hiểu về đối tượng phục vụ, nhân viên sẽ có kỹ năng phục vụ tốt hơn. Bên cạnh đó, thông qua việc giải quyết các tình huống thực tế, đội ngũ

nhân viên được thực hành những kiến thức đã học, từ đó hình thành và trau dồi kinh nghiệm cho bản thân.

Các cơ sở kinh doanh dịch vụ lưu trú, ăn uống nên tổ chức gia lưu, trao đổi kinh nghiệm giữa các doanh nghiệp trong và ngoài địa bàn tỉnh Thái Bình, vừa để nâng cao tay nghề, vừa góp phần tạo cơ hội cho đội ngũ nhân viên học tập, trao đổi kinh nghiệm với nhau.

Đối với nguồn nhân lực tại làng nghề, chính quyền địa phương cần tổ chức các lớp tập huấn về kỹ năng nghề du lịch, xây dựng và hướng dẫn các bài thuyết minh, đào tạo họ để trở thành những hướng dẫn viên tại điểm.

2.3.4. Đẩy mạnh hoạt động quảng bá làng nghề đối với khách du lịch

Cần tăng cường chia sẻ các bài viết về làng nghề trên nền tảng ứng dụng internet như trang fanpage của tỉnh Thái Bình, trên facebook hay Đài truyền hình tỉnh Thái Bình.

Phòng văn hóa thông tin huyện Đông Hưng phối hợp với các hộ gia đình tại làng nghề xây dựng các video giới thiệu về làng nghề, sinh hoạt văn hóa gắn với làng nghề, các sản phẩm đặc trưng của làng nghề trên các trang mạng xã hội. Tuy nhiên, cần có sự chia sẻ video theo định kỳ, tương tác thường xuyên với bạn đọc, du khách.

Xây dựng các cuốn sổ tay du lịch, trong đó giới thiệu các điểm du lịch, văn hóa địa phương và đặc biệt về đặc sản của tỉnh Thái Bình. Các cuốn sổ tay cần thiết kế mang tính tiện dụng như: nhỏ gọn, bài viết ngắn gọn, rõ ràng, nội dung chính xác, hình ảnh bắt mắt.

Tăng cường hoạt động quảng bá làng nghề thông qua các sự kiện tổ chức tại địa phương như tổ chức các lễ hội, các cuộc thi

giữa các cơ sở sản xuất với nhau, qua đó vừa nâng cao tay nghề của các nghệ nhân, vừa là hình thức quảng bá sản phẩm của làng Nguyễn đến du khách. Đồng thời các cuộc thi cần được tường thuật trực tiếp thông qua truyền hình địa phương và truyền hình trung ương, các trang mạng xã hội. Thông qua các sự kiện tổ chức tại địa phương là cơ hội giúp quảng bá làng nghề đến với du khách. Vì vậy, chính quyền địa phương cần phối hợp với các nhà tổ chức sự kiện thiết kế nội dung ấn tượng, hình ảnh bắt mắt, nhằm tạo ấn tượng đối với du khách.

Xây dựng những đoạn phim giới thiệu về làng Nguyễn bằng một số ngôn ngữ quốc tế thông dụng như: Tiếng Anh, tiếng Trung... để thu hút khách quốc tế đến với Thái Bình ngày càng nhiều hơn.

3. KẾT LUẬN

Phát triển du lịch làng nghề là một trong những xu hướng tất yếu trong gian đoạn hiện nay. Bởi lẽ khi hoạt động du lịch diễn ra tại làng nghề đồng nghĩa với việc chúng ta đã khai thác các giá trị văn hóa vật thể, phi vật thể, các sản phẩm đặc trưng, tinh túy được tạo ra từ bàn tay, khối óc của những nghệ nhân.

Làng nghề bánh cáy làng Nguyễn được xếp vào nhóm làng nghề truyền thống bởi nó có lịch sử lâu đời. Đến với làng nghề du khách không chỉ được tham quan khung cảnh của làng quê Bắc Bộ, mà còn được trải nghiệm về quy trình, công đoạn tạo ra sản phẩm, cảm thông sự vất vả của người làm nghề, được khám phá phong tục, tập quán đặc trưng của con người gắn bó với quê hương, đồng ruộng. Làng nghề bánh cáy làng Nguyễn có nhiều điều kiện để phát triển du lịch, bởi trong báo cáo của địa phương về thực trạng và giải pháp phát

triển du lịch năm 2013 chỉ rõ về những tài nguyên du lịch văn hóa vật thể và tài nguyên du lịch văn hóa phi vật thể. Đồng thời, nội dung bản báo cáo chỉ ra bánh cáy làng Nguyễn là một tài nguyên văn hóa của địa phương nằm trong văn hóa ẩm thực làng Nguyễn. Tuy nhiên, để hoạt động du lịch được triển khai mang tính hiệu quả, lâu dài tại làng Nguyễn thì cần có sự vào cuộc của các cấp chính quyền, người dân địa phương, các cơ sở kinh doanh du lịch. Chính vì vậy, trong bài viết này tác giả tập trung đánh giá hiện trạng phát triển du lịch của làng nghề, chỉ ra những ưu và nhược điểm trong từng yếu tố, đồng thời đưa ra các giải pháp nhằm khắc phục những hạn chế và phát huy những ưu điểm. Song trong quá trình thực hiện nội dung nghiên cứu không tránh khỏi những đánh giá chủ quan của người viết, do đó rất mong được sự góp ý chân thành, công tâm từ bạn đọc để bài viết được sâu sắc hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Quang Ân, Nguyễn Thanh chủ biên (2007), *Tài liệu địa chí Thái Bình*, tập I, Trung tâm UNESCO thông tin tư liệu lịch sử và văn hóa Việt Nam, Hà Nội.
2. Nguyễn Quang Ân, Nguyễn Thanh chủ biên (2007), *Tài liệu địa chí Thái Bình*, tập II, Trung tâm UNESCO thông tin tư liệu lịch sử và văn hóa Việt Nam, Hà Nội.
3. Hoàng Minh Châu, Phạm Thị Hồng Yến, Lê Thị Thu Hà (2007), *Làng nghề du lịch Việt Nam*, Nxb Thống Kê.
4. Trần Hồng Hoa (2014), *Văn hóa ẩm thực làng Nguyễn*, Nxb Đại học quốc gia Hà Nội.
5. UBND huyện Đông Hưng, phòng VH-TT (2013), *Báo cáo thực trạng và giải pháp nhằm phát triển ngành du lịch huyện Đông Hưng*.